

СТ А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Светла Костадинова Михалева**
катедра „Администрация, управление и политически науки”,
ВСУ „Черноризец Храбър“
научна специалност „Организация и управление извън сферата
на материалното производство”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна
специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и
сигурността) в УНСС

Автор на дисертационния труд: **Елена Боянова Бакова**

Тема на дисертационния труд: *„Усъвършенстване на контрола при
търговия с продукти, свързани с
отбраната”*

Основание за представяне на становището е: участие в състава на научното жури
по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 567/09.03.2021 г. на Зам.-
ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на
УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)“ съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 970/07.05.2012 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2012-2021 г.

Дисертантът има бакалавърска степен по „Икономика на търговията“ от УНСС и през 2011 г. става магистър по маркетинг, също в УНСС. Елена Бакова притежава и професионален опит в областта на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната. От 2009 г. до момента е държавен служител в Администрацията на Министерски съвет, в Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките, като през периода преминава през различните нива на експертните длъжности.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е с обем 225 стр., увод (4 стр.), три глави (193 стр.), заключение (2 стр.), приложения - 5 бр.(5 стр.), списък на използваната литература – 156 нормативни, литературни и интернет източника (10 стр. – на български, английски, френски и немски език), както и списък с използвани съкращения, графики, схеми, таблици и терминологичен речник (общо 11 стр.). В основният текст има 13 таблици и 21 фигури.

Дисертационният труд е посветен на актуална и интересна проблематика, свързана с нарастване на търговията с продукти, свързани с отбраната, като се увеличава тяхното търсене от държави готови за конфликт, както и за самозащита. Това търсене обосновава и повишеното производство и износ на оръжие на световно ниво.

Коректно са формулирани обекта и предмета на изследването. Докторантката защитава изследователската теза, че надграждането на вече създадените правила и условия за експортен контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната, чрез използването и внедряването на добри практики и промяна на законодателството, ще спомогне за усъвършенстването на експортния контрол. Ето защо, тя посочва, че за правилното и всеобхватно осъществяване на контролната дейност е необходимо разработване и приемане на методика за следлицензионен контрол, която ще доведе до по-добро осъществяване на контрол при външнотърговска дейност с продукти, свързани с отбраната.

От тази гледна точка дисертанта поставя като цел на дисертационния труд „да се изведат насоки за усъвършенстване на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната”. За нейното постигане тя решава четири изследователски задачи, които приемам за обосновани. Формулирани са и ограниченията на изследването.

Заслужава положителна оценка и възприетият изследователски подход към проблематиката на дисертационния труд на базата на подходяща съвкупност от изследователски подходи и методи – управление на бизнес процеси, бенчмаркинг и метод на експертната оценка, както и наложителния за тази тема анализ на документи.

В структурно отношение дисертационния труд е добре балансиран, ясно е разграничено теоретичното изложение и емпиричния анализ. Текстът е добре оформен в редакционно и стилово отношение.

Въз основа на това, считам, че представеният за становище дисертационен труд и автореферат, както и свързаните с труда научни публикации са резултат от самостоятелно научно изследване.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Преди всичко заслужава положителна оценка извършеният документален анализ (на основата на над 150 източника), насочен към изследване и систематизиране на специфичния понятиен апарат, свързан с темата на разработката. На тази основа са формулирани редица съществени изводи и обобщения, свързани със същността, контрола, проблемите и предизвикателствата при търговията с продукти, свързани с отбраната.

Интерес заслужават и извеждането на най-значимите проблеми и предизвикателства пред неучастието и липсата на подкрепа на съществуващи международни системи за контрол на износа и вноса на продукти, свързани с отбраната.

Положителна оценка заслужава и изследването на добри практики в страни-членки на ЕС, и по-конкретно Франция, Германия и Швеция. Направеният сравнителен анализ на системите за експортен контрол на продукти свързани с отбраната на разгледаните страни, с тази на България е на база на използваните инструменти и механизми от Франция, Германия и Швеция, като са анализирани възможностите за тяхното приложение в Република България.

Положителна оценка заслужават резултатите от анализа в емпиричната част на дисертационното изследване, на базата на които е предложено решение за избор на алтернатива в подкрепа на разрешаването на идентифицираните проблеми. Предложени са насоки за усъвършенстване на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната на Република България.

По-конкретно интерес представляват и предложените мерки за осигуряване на устойчиво развитие, като след тяхното внедряване е предложено да се извършва мониторинг и контрол на процесите по експортен контрол на процесите по експортен контрол, което да гарантира тяхното поддържане и развиване в бъдеще, чрез постоянен процес на усъвършенстване.

Като цяло оценката на получените научни и научно-приложни резултати дава основание за извода, че са изпълнени поставената цел и изследователски задачи на дисертационния труд и е потвърдена тезата на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам формулираните от докторантката пет научни и научно-приложни приноса.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката представя четири самостоятелни публикации по темата на дисертационното изследване. Тези публикации са изцяло в проблематиката на дисертационния труд, отразяват основните резултати и осигуряват необходимата публичност на изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 77 страници. Същият е оформен коректно и представя обективно изследването и резултатите от него.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени бележки, като към дисертационното изследване могат да бъдат отправени и препоръки, насочени към по-нататъшното усъвършенстване на бъдещите творчески търсения на докторанта в разглежданата интересна научна област. По-конкретно - в бъдеще заслужава да се разшири анализът на ролята на международните организации при търговията и експортния контрол на продукти, свързани с отбраната.

С тази препоръка допълвам и потвърждавам положителната оценка за съдържателния характер, обхвата и приносите на дисертационния труд.

8. Заключение

Представеният за защита дисертационен труд има характер на завършено научно изследване. Докторантката демонстрира способност за анализ, обобщение и предлага собствени решения на сложни проблеми, свързани със сигурността. Получените приноси резултати от дисертационното изследване ми дават основание да приема, че трудът притежава необходимите достойнства и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

С убеденост давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдим образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)“ на Елена Боянова Бакова.

30.03.2021 г.

гр. Варна

Подпис:

(доц. д-р Светла Михалева)